

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Dreptul internațional privat dinaintea tribunalelor românești, de d-l Alfred Juvara.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II: Paul Silberberg cu Ministerul public.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de D. Alexandresco. Buletinul publicațiilor judiciare.*

DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

DINAINTEA TRIBUNALELOR ROMÂNEȘTI
(Studiu critic de jurisprudență)

DIVORȚUL SOȚILOR BERTOLA

(URMARE)¹⁾

2-a chestiune.— Lucian Bertola, supus italian, și a cărui lege națională nu admite divorțul, nu și-a schimbat el naționalitatea numai pentru a putea divorța? In cazul acesta, care este valoarea pierderii naționalității și in consecință a divorțului pronunțat de tribunalul llofv?

Este vorba de teoria jurisprudenței franceze, cunoscută sub numele de «fraude à la loi» și care poate fi formulată astfel: de câte ori un individ se leapădă de naționalitatea pe care o are, fără nici un alt motiv de cât acela de a scăpa de dispozițiunile legii care îl guvernează, această schimbare de naționalitate făcută in scopul de a-și fraudă legea națională este nulă și neavenită, iar actele făcute sub imperiul noiei legi vor fi declarate nule²⁴⁾.

1) Vezi *Dreptul* No. 54 din 1910.

N. R.

24) Cas. fr. 19 Iulie 1875; trib. Senei, 31 Ian. 1877 și C. Paris, 30 Iunie 1870, citate de Vincent et Pénaud, *Dictionn. de droit international privé, v° Nationalité*, No. 233 și 234.

Trib. Senei, 10 Noembrie 1905 (*Clunet*, 1906, p. 145). «Par là, spune substitutul P. Boulache in concluziunile sale admise de tribunalul Senei, les tribunaux ont un droit de contrôle indirect; ils ont le devoir de rechercher si une fraude existe, si la naturalisation a

Dacă astăzi ori ce individ poate să se lepede de naționalitatea sa de origină, și dacă imediat ce a căpătat o nouă naționalitate, el va fi guvernat de o nouă lege, temperamentul admis de jurisprudența franceză ni se pare absolut necesar. Nu este admisibil ca tot dreptul internațional privat, care și-a făcut loc cu atâta greutate, să nu aibă altă soartă de cât aceea de a servi drept combinație tuturor vagabonzilor internaționali. Este adevărat că această teorie este combătută de doctrina dreptului internațional privat²⁵⁾, fără însă ca această doctrină să ne dea alt argument de cât acela al dificultăților practice. Acest argument de fapt nu este in stare să dărâme argumentul jurisprudenței franceze «*fraus omnia corrumpit*» și pe urmă mărturisește că aceste dificultăți nu le văd tocmai bine, căci din circumstanțele fiecărei cauze îți poți foarte bine da seama dacă individul și-a pierdut naționalitatea printr'un concurs de întâmplări mai mult sau mai puțin dependente de voința lui, sau dacă din contră e un simplu mijloc pentru a scăpa de dispozițiunile legilor sale naționale. Dacă plecăm dela principiul pe care il credem just, că nimeni nu caută să se lepede de naționalitatea sa de origină pe care fiecare o revendică cu mândrie, apoi trebuie motive serioase pentru ca un individ să-și lase naționalitatea sa pentru ca să obție o alta. Aceste motive pot varia la infinit și sunt in strânsă legătură cu principiile diferitelor legislațiuni asupra pierderii naționalității. Așa de exemplu un lucrător, supus austriac și stabilit in România unde e-

été sincère ou non; c'est le contrepois très précieux qui existe en présence de la jouissance imédiate et totale des droits dela nationalité étrangère, que la jurisprudence reconnaît aujourd'hui en faveur du naturalisé» *Clunet*, loc. cit., p. 145; Cas. fr. 5 Iulie 1905, *Clunet*, 1906, pg. 1145; Cas. fr. 3 Ianuarie 1906, *Clunet*, 1906, pg. 1149; Trib. Bajoune, 24 Ianuarie 1906, *Clunet*, 1906, p. 1150; Aubry et Rau, I, ed. 5-a, p. 436, d.

25) Weiss, t. 1, p. 460 și autoritățile citate la pag. 461, nota 2,

xercită o meserie, nu are nici o vină dacă legea austriacă (1832) îl desbracă de calitatea de austro-ungar. Într'un cuvânt atunci când un individ a pierdut naționalitatea fără voia lui prin aplicarea unui text, sau s'a lepădat de prima naționalitate pentru a căpăta o alta, recunosc că rolul tribunalului va fi foarte anevoios. Sunt cazuri, și cazul Bertola e tipic, când se vede foarte ușor că pierderea naționalității nu a avut alt scop de cât numai fraudă legei italiene.

Să reamintim faptele. Lucian Bertola cere acum un an tribunalele românești să-l divorțeze, iar tribunalul respinge cererea din cauză că legea italiană care guvernează starea și capacitatea soților nu admite divorțul. Mulțumită imaginației unui avocat, L. Bertola se leapădă de naționalitatea italiană, lucrul cel mai ușor, de oare ce această legislațiune cere o simplă declarațiune făcută d'inaintea ofițerului stărei civile, sau dacă italianul se află în străinătate cum se întâmplă în speță, declarația poate fi adresată consulului italian din localitate. Atât și nimic mai mult, căci nu aveă nevoie nici să ceară nici să dobândească o altă naționalitate: prin faptul pierderii naționalității italiene, L. Bertola și prin consecință și soția sa, au devenit «heimatlos» și au căzut sub aplicarea legii domiciliului, legea românească, care admite divorțul. Orice om cu bun simț, va admite cu noi că dreptul internațional privat, a cărui scop practic este continuitatea și stabilitatea raporturilor juridice, și-ar pierde toată autoritatea sa, dacă ar ajunge un simplu joc de salon, bazat pe spiritul inventiv al avocaților.

Să se observe că în sistemul doctrinei care nu admite această teorie, femeia este cu totul sacrificată²⁶⁾ căci în cazul nostru de exemplu ea nu puteă face nimica pentru a împedea divorțul: după art. 11 al. 4 cod. civ. ital. femeia pierde naționalitatea italiană «ipso facto» prin pierderea naționalității bărbatului și prin urmare devine «heimatlos» fără să poată face nimica pentru a împedea acest lucru. Soluția aceasta este ea juridică? este ea practică? poate ea infine fi apărată de cineva? Vom mai observa că teoria aceasta, nu este nicăeri mai utilă ca în materia divorțului; căci în toate celelalte acte juridice am puteă scăpa de aceste rezultate absurde prin intervenția drepturilor câștigate pe care femeia le-ar puteă invoca: în materia divorțului, această teorie nu poate fi invocată, așa că singurul corectiv este acela trās din

26) La conferința dela Haga, d-l Renault, vorbind cu ocaziunea art. 4, despre puterea pe care o are bărbatul, după unele legislațiuni, să schimbe naționalitatea femeii fără voia ei, spune: «Il est grave qu'un tel changement puisse se produire par la seule volonté du mari qui, de cette manière, a le pouvoir de nuire surtout à la femme. Pour tenir compte de cette considération, un amendement avait été ainsi formulé: «Un changement de nationalité ayant eu lieu sans le consentement de la femme, ne peut être invoqué contre elle». On ne peut contester que cet amendement réponde à une pensée d'équité». Raportul d-lui Renault, *Revue diplomatique*, citat de A. Droz în *Clunet*, 1907, p. 28.

intenția de a fraudă legea națională. Vom mai observa în fine că astăzi, după divorț, L. Bertola poate redeveni italian cu cea mai mare ușurință și fără nici un sacrificiu, căci este destul să facă o nouă declarație d'inaintea ofițerului stărei civile italian, prin care să spuie că înțelege să redevie italian și astfel farsa de drept internațional s'a jucat. Am spus că doctrina nu admite această teorie, fără însă să dea vre un argument altul de cât acela al dificultăților practice. «Comment d'ailleurs, spune d-l Weiss, et d'après quels caractères, sera-t-il possible de reconnaître une intention frauduleuse dans le fait du français qui acquiert une nationalité nouvelle? Sera-t-il toujours facile de distinguer la naturalisation frauduleuse de celle qui ne l'est pas? La décision du juge sera souveraine et trop souvent arbitraire»²⁷⁾.

Am răspuns mai sus la acest argument. Vom observa că după mine această doctrină nu are de cât o singură explicațiune: pe când scria d-nul Weiss și alții, dreptul internațional privat era încă în faza discuțiunii, mai ales pentru tribunalele franceze, cele mai reacționare din toate tribunalele de pe continent. Așa fiind, autorii cari luptau pentru succesul dreptului internațional privat, nu vroiau să dea un mijloc mai mult judecătorilor pentru a negă pe cale indirectă principiile dreptului internațional privat. Așa se explică fraza «la décision du juge sera souveraine et trop souvent arbitraire» care prin ea însăși nu este un argument. Astăzi însă când dreptul internațional privat s'a codificat în parte și se aplică zilnic de toate tribunalele din lume, frica autorilor trebuie să dispară și corectivul jurisprudenței franceze este toc-o cauză de progres al acestei științe, care, o repet, nu are ce câștigă, devenind grație spiritului inventiv al avocaților, un mijloc de a scăpa de dispozițiunile legilor naționale.

O dovadă pentru noi că nu ne înșelăm în tălmăcirea opiniei d-lui Weiss și celorlalți, este și faptul că cel din urmă autor care a scris în dreptul internațional, d-l Pillet²⁸⁾, admite cu noi, teoria jurisprudenței franceze.

Este adevărat că teoria jurisprudenței franceze nu se ocupă de cât de cazul special când un tribunal francez este chemat să aprecieze o schimbare frauduloasă a legii franceze prin naturalizare. Noi însă generalizăm această teorie și plecând dela punctul că schimbarea de naționalitate se face astăzi foarte ușor și de la principiul de drept internațional privat că noua lege națională gu-

27) Weiss, loc. cit., p. 461.

28) «On peut admettre encore qu'un changement de statut personnel est sans effet sur les rapports de droit qui lui sont soumis, quand il peut être prouvé que ce changement a été médité en vue de l'influence qu'il exercerait sur le rapport de droit en question. Cette exception nouvelle que la difficulté de la preuve ne rendra jamais très fréquente doit être reçue, à notre avis, c'est un frein nécessaire à la liberté plus grande que procurent aux particuliers les combinaisons empruntées à la pratique du commerce international». Pillet loc. cit., p. 524, No. 293).

vernează starea și capacitatea individului naturalizat, credem că este absolut necesar, pentru viitorul dreptului internațional, să admitem corectivul că această schimbare de naționalitate nu trebuie să aibă drept mobil unic sustragerea de la dispozițiunile legilor naționale. Așa fiind, orice tribunal²⁹⁾ care este chemat să aprecieze o schimbare de naționalitate și «a fortiori» numai o simplă pierdere a naționalității, fără să fie urmată de o naturalizare, are dreptul să examineze dacă această schimbare a fost făcută în singurul scop de a fraudă legea națională și în cazul acesta să o considere nulă și neavenită anulând actul juridic în vederea căruia s'a făcut naturalizarea.

Revin la speța noastră și conchid. L. Bertola, italian, a cărui lege personală nu cunoaște divorțul, cere tribunalelor românești să fie divorțat și cererea îi este respinsă în baza convenției dela Haga, art. 1. Ca să scape de dispozițiunile legii italiene, și numai în scopul de a divorța, își leapădă naționalitatea sa de origină printr'o declarațiune făcută consulului italian din București și introduce imediat o nouă cerere de divorț. Această pierdere voluntară a naționalității italiene este nulă, de o nulitate radicală, credem noi, în tocmai ca și divorțul care a urmat. Ori cine va avea interes și ori când va putea sfărâma acest divorț d'înaintea ori cărui tribunal competent să judece acțiunea. Soția însăși, chiar dacă a fost complice pentru a fraudă legea italiană, va putea ataca acest divorț, de oarece după cum spune tribunalul francez, maxima «nemo auditur» nu se aplică aici unde ordinea publică e în joc³⁰⁾.

Am spus mai sus că convențiunea de la Haga a mai lăsat pe seama tribunalelor câte-va dificultăți nerezolvite.

1° Un divorț cerut în țara noastră de supușii unui stat care nu a aderat la convențiunea dela Haga.

2° Doi soți străini care nu au aceeași naționalitate, nu din cauză că din timpul căsătoriei unul din ei, de obi-

29) Care este valoarea acestui divorț pronunțat de trib. Ilfov, pentru tribunalele italienești? Două soluțiuni sunt posibile: a) tribunalele italienești admit teoria jurisprudenței franceze, care este și a noastră, și atunci declarând perderea naționalității italiene ca frauduloasă, vor anula divorțul pronunțat de tribunalul românesc; b) dacă tribunalele italienești nu admit teoria noastră și consideră perderea naționalității ca bine făcută, atunci divorțul va fi considerat ca bine pronunțat și va putea fi executat în Italia, în baza art. 7 al convenției dela Haga. Așa a judecat și pentru acest motiv Curtea de Veneția la 3 August 1906, acordând «exequatur» unei hotărâri de divorț pronunțată în Ungaria între doi soți italieni de origină și naturalitate unguri (*Clunet*, 1907, p. 194).

Înainte de convenția dela Haga, Curtea de apel din Florența, 13 Mai 1902, hotărâse că căsătoria a doi soți italieni naturalizați elvețieni, desfăcută în Elveția după naturalizare, nu poate fi executată în Italia (*Clunet*, 1905, p. 441). — Casația Turin a decis la 21 Noiembrie 1900, că nici chiar hotărârea de divorț între soți străini, dar căsătorii în Italia, nu poate fi declarată executorie în Italia (*Clunet*, 1901, pag. 392).

30) Curtea Paris, 30 Iunie 1877, Vincent et Pénaud, loc. cit., No. 235.

ceiu bărbatului, și-a schimbat singur naționalitatea, ci din cauză că soția nu a căpătat prin căsătorie naționalitatea bărbatului. În cazul acesta soții nu au avut nici odată o naționalitate comună și prin urmare nu intră în textul art. 8 convențiunea de la Haga.

3° Teoria zisă «du renvoi» sau mai exact dificultățile la care dă naștere această teorie în materia divorțului: Conferința dela Haga nu a admis această teorie decât în materia căsătoriei, art. 1.

1-a Chestiune. — Se știe că nu toate statele au aderat la convenția de la Haga³¹⁾ și este foarte probabil că supușii unui stat care nu a participat la această convenție, să ceară divorțul în țara românească. Chestiunea nu prezintă în principiu nici o dificultate, de oarece se știe că cu mulți ani înainte de încheierea convenției, tribunalele noastre aplicau străinilor dispozițiunile legilor lor personale fără nici o restricțiune. Nu este permis să credem că astăzi, după încheierea convenției dela Haga, tribunalele românești ar putea să judece altfel³²⁾. Asta nu însemnează, însă, că nu ar mai putea fi de acum înainte nici o deosebire între supușii unui stat care a încheiat convenția de la Haga și între supușii statelor care nu au participat la această convențiune. Așa de exemplu din art. 1 a convenției rezultă că un divorț nu poate fi pronunțat între străini de cât numai atunci când cauza invocată este admisă în acelaș timp de ambele legislațiuni: personală și a judecătorului³³⁾. Să presupunem acum 2 străini al căror stat nu a aderat la convenția dela Haga și a căror lege națională admite o cauză de divorț, de exemplu beția, pe care legea noastră «lex fori» nu o cunoaște. Tribunalele românești vor putea ele pronunța divorțul în cazul acesta? Eu cred, fără ezitare, că da și argumentele subtile de drept care s'ar putea da în contra acestei soluțiuni nu au nici o probabilitate să fie admise de judecători. Rezerv bine înțeles cazul excepțional când teribila ordine publică internațională română, s'ar opune la constatarea unui asemenea motiv de divorț, în România³⁴⁾.

O altă diferență între supușii statelor care au aderat la convenția de la Haga și supușii celorlalte state ar putea face judecătorii noștri atunci când soții nu au aceeaș naționalitate, fiindcă bărbatul s'a naturalizat singur în timpul căsătoriei.

După opinia mea, tribunalul nefiind obligat să aplice textul art. 8 al convenției dela Haga, ar proceda foarte

31) Convențiunea a fost încheiată de România, Germania, Austro-Ungaria, Belgia, Spania, Franța, Italia, Luxemburg, Țările-de-jos, Portugalia, Suedia și Elveția.

32) Curtea Paris, 30 Ianuarie 1908, a decis cu drept cuvânt că irlandezul a cărui lege personală nu admite divorțul, nu poate cere desfacerea căsătoriei sale în Franța, deși Anglia nu a participat la convenția dela Haga (*Clunet*, 1908, p. 790).

33) Afară de cazul prevăzut de art. 2 al convenției dela Haga, pe care l-am explicat la nota 5.

34) Vezi Trib. Pau, 2 Noiembrie 1907 (*Clunet*, 1908, p. 473).

bine admitând ori ce altă soluție mai juridică de cât cea adoptată de convențiune ³⁵⁾.

2-a Chestiune.— Soții pot să nu fi avut niciodată aceeași naționalitate din două cauze: a) fiindcă femeia este supusă unui stat care nu admite ca o căsătorie cu un străin să aibă de efect desnaționalizarea ei, de ex. legea engleză până la 1870, și astăzi probabil legile musulmane ³⁶⁾; b) legea personală a femeiei, nu o desbracă de naționalitatea ei de origine decât în cazul când legea bărbatului îi atribuie naționalitatea acestuia, de ex. legea franceză din 1889 și c. civ. it. art. 14. Se admite de obicei că legile musulmane nu acordă femeii străine naționalitatea bărbatului ³⁷⁾. Ceea ce este însă sigur este că femeia franceză sau italiană nu-și pierde naționalitatea de origine, atunci când se căsătorește cu un individ care nu are nicio naționalitate sigură, iar indivizi fără naționalitate sunt foarte mulți în toate țările ³⁸⁾.

Această situație nu este prevăzută de Con. dela Haga care în art. 8. nu se ocupă decât de indivizii care au avut la un moment dat o naționalitate comună. Chestiunea este celebră în dreptul internațional privat.

Când m'am ocupat de chestiune acum 10 ani, am ajuns la soluțiunea că atunci când soții nu au aceeași naționalitate și una din legi nu admite divorțul, acesta nu va putea fi cerut de soțul a cărui lege personală îi recunoaște această facultate. În adevăr, spuneam atunci, dacă pentru a contracta o căsătorie valabilă între soți de naționalitate deosebită, este absolut necesar ca această căsătorie să fie admisă de amândouă legile personale a soților ³⁹⁾, apoi care ar fi motivul ca atunci când e vorba de disoluțiunea căsătoriei, să procedăm altfel și să dăm preferință legii soțului care admite divorțul? Ne găsim aici în fața a două legi personale de o potrivă de tari și nici un principiu de drept internațional, nici un motiv de rațiune sau text de drept pozitiv nu ne permite să rezolvim acest conflict în dauna legii personale care nu admite divorțul.

35) Trib. Bône, 14 Mai 1907. Un anglo-maltez, a cărui lege nu admite divorțul, se naturalizează francez și cere divorțul. Tribunalul admite cererea pentru motivele bine cunoscute și din cauză că Anglia nu a semnat conferința dela Haga din 1902 (*Clunet*, 1908, p. 466).

36) După legea statului New-York, femeia nu-și pierde naționalitatea prin căsătorie cu un străin, decât numai dacă a declarat expres această intenție.

37) Trib. Sousse, 11 Mai 1902 (*Clunet*, 1907, pag. 405); Trib. Senei, 26 Oct. 1906 (*Clunet*, 1907, pag. 907). — În sens contrariu, nota din *Clunet*, 1907, pag. 405. sub trib. Sousse și Salem (*Clunet*, 1901, pag. 936 și *Clunet*, 1902, p. 79).

38) Intre alte hotăriri, vezi Curtea Alger, 7 Iunie 1906 (*Clunet*, 1907, pag. 409).

39) Opinia generală consacrată de convenția dela Haga din 1902 în art. 1. Este adevărat că autori germani de mare valoare ca Savigny, de Bar, etc. susțin că pentru validitatea căsătoriei este suficient să aplicăm principiile legii bărbatului. Argumentul lor e tras din faptul că prin căsătorie femeia ia naționalitatea bărbatului. Acest argument de natură specială nu poate fi invocat în materia divorțului.

Din punct de vedere teoretic, diferitele sisteme de drept internațional, afară de acela a lui Savigny, nu ne dau nici un ajutor; sistemul de dr. internat. privat consacrat de C. Nap. și prin consecință de al nostru, nu este în stare să rezolve chestiunea, de oarece vechea teorie a statutelor nu prevedea conflictul între două statute personale ⁴⁰⁾. În mod forțat deci trebuie să raționăm prin analogie. Opiniile sunt foarte împărțite asupra chestiunii, de oarece fiind vorba de divorț, unde chestiunea de conștiință și religie are locul ei, toată lumea discută cu pasiune. O parte din doctrină admite soluția noastră, admitând în acelaș timp și modul nostru de a raționa: printre aceștia putem cita pe Merlin, Fiore și Chausse ⁴¹⁾.

O altă parte din doctrină admite soluția fără însă a admite și argumentarea. Este vorba de sistemul lui Labbé adoptat de mai mulți autori printre care d-nii Renault și Weiss ⁴²⁾. O căsătorie contractată sub imperiul unei legi care nu admite divorțul, nu poate fi desfăcută după cererea unuia din soți, care prin naturalizare a căpătat o nouă lege personală care admite divorțul ⁴³⁾.

40) Este știut că vechia teorie a statutelor nu prevedea decât conflictul între un statut personal și statutul real, nu însă și conflictul între două statute personale. Este chiar una din criticile care se fac teoriei statutelor (Audinet, *Principes elem. du droit international privé*, No. 285). Scoala italiană nu este iarăș în stare să ne dea o soluție rațională, de oarece principiul pe care se bazează acest sistem vrea ca toate legile unui stat să guverne singure și în orice loc pe supușii lor, afară numai de excepția ordinii publice internaționale. Plecând de aici, ajungem la concluzia că atunci când două legi personale vin în conflict, fiecare individ va fi guvernat de legea lui, fără să se ocupe de legea celuilalt, mai cu seamă că excepția ordinii publice internaționale nu poate interveni aici pentru a schimbă soluția. Nu e vorba că partizanii acestui sistem uită punctul de plecare și rezolvă conflictul între două legi personale, pronunțându-se când pentru respectarea ambelor legi, când pentru une din ele.

41) Merlin, *Questions*, v^o *Divorce*, § XI; Fiore, op. cit., No. 132; Chausse, *Revue critique*, 1886, p. 691.

42) Labbé, (*Clunet*, 1877, p. 21); Renault, (*Revue critique*, 1883, p. 721); Weiss, op. cit., v. 1, p. 456.

43) «Quand un contrat est formée, une des parties ne peut, par un changement de nationalité, par sa soumission à une loi nouvelle, introduire un changement dans le contrat, forcer l'autre a subir une loi que celle-ci n'a pas accepté comme règle de leurs rapports». Labbé, loc. cit., p. 21. Sau nu înțelegem noi bine, sau acest sistem se bazează, fără a o spune, pe idea drepturilor câștigate. Am spus mai sus și toată lumea este de acord asupra acestui punct, că facultatea de a divorța nu poate fi considerată ca un drept câștigat. Dovada ne-o dă o lege internă care ar introduce divorțul într-o țară unde eră oprit. Și apoi, dacă soțul naturalizat singur nu poate cere desfacerea căsătoriei sale, fiindcă aceasta a fost contractată sub imperiul unei legi care nu admite divorțul, mi se pare că acest argument este general și impune aceeaș soluție chiar când amândoi soții s'au naturalizat și sunt guvernați fie de o singură lege care admite divorțul, fie de două legi cari admit acest divorț? Lucrul este așa de adevărat că jurisprudența, plecând dela ideile d-lor Labbé, Renault, Weiss, a admis această soluție pe care autorii citați o resping (Curtea Paris, 30 Iunie 1877, sub prezidenția lui Larombière, *Clunet*, 1878, p. 268).

Acest sistem mai poate fi criticat din două puncte de vedere

D-l Pillet, mărturisează altă dată că acest conflict nu poate fi rezolvat în mod rațional ⁴⁴⁾, astăzi admite soluția noastră, dar o explică prin ideea drepturilor câștigate, fără însă ca felul său de a raționa să fie același ca al d-lor Labbé, Renault, Weiss ⁴⁵⁾. Soluția și modul de a raționa a d-lui Pillet, este adoptat cu o mică diferență de d-l Perroud ⁴⁶⁾.

Acestea pentru autorii care admite aceași soluțiune ca noi. Putem cită și autori care s'au pronunțat în contra noastră, adică care cred că soțul a cărui lege personală admite divorțul, poate cere desfacerea căsătoriei fără să se preocupe de faptul că legea personală a celui alt soț nu cunoaște instituția divorțului. Printre aceștia d-nii F. Despagnet ⁴⁷⁾ și de Vareilles-Sommierès, fiecare însă pentru alte considerațiuni.

a) nu prevede decât cazul când soții au avut la un moment o naționalitate comună, nu și cazul când soții și-au păstrat în tot timpul căsătoriei fiecare naționalitatea lui. În acest din urmă caz, singurul astăzi după convenția dela Haga, care mai are un interes practic, sistemul lui Labbé nu dă nici o soluțiune; b) pentru că acest sistem conduce la o soluțiune absolut inadmisibilă și anume: o căsătorie între români, urmată de naturalizarea bărbatului care devine italian, femeia rămasă română va putea cere divorțul. Dacă aplicăm principiul lui Labbé, trebuie să admitem dreptul femeii de a divorța, căci s'a căsătorit sub imperiul legii românești.

Cum rămâne atunci cu cele ce spunea Labbé în studiul citat: «Comment concevoir un mariage dissous pour l'une des parties et subsistant pour l'autre? Comment concevoir un époux engagé dans les liens d'un mariage actuel et n'ayant pas de conjoint? Comment concevoir le devoir de fidélité sans réciprocité? Comment concevoir la société conjugale réduite à ne compter qu'un seul membre?».

Cum se poate ca acest sistem, pe care jurisprudența franceză l-a adoptat în totul, să nu fi fost examinat mai de aproape.

Încă un exemplu de insuficiența acestui sistem, care merită o atenție deosebită, fiindcă, după cum am spus, este adoptat fără întrerupere de jurisprudența franceză. Doui soți, căsătoriți sub imperiul unei legi care admite divorțul, se naturalizează amândoi italieni, unde divorțul e necunoscut, și apoi bărbatul capătă singur o naționalitate care admite desfacerea căsătoriei. Divorțul cerut de bărbat conform legii sale personale? Nu, după opinia noastră și după textul convențiunii dela Haga. art. 8: da, după sistemul lui Labbé și al jurisprudenței franceze.

44) *Clunet*, 1895, p. 504—509.

45) Pillet, *Principes*, No. 315. Este o aplicațiune a deosebirii pe care o face autorul între drepturile regulat câștigate și cele neregulat câștigate în dreptul internațional privat. Divorțul pronunțat în aceste condițiuni nu poate fi considerat ca un drept regulat câștigat, așa că subsistă dreptul «régulièrement établi», starea de căsătorie «un tel divorce n'engendre donc pas un droit régulièrement acquis, il ne peut pas dissoudre le mariage régulièrement établi qui l'a précédé».

46) «Des conséquences d'un changement de la loi personnelle» (*Clunet*, 1905, p. 301).

47) Argumentul principal al d-lui Despagnet este art. 3 C. Nap., devenit art. 2 § 2 cod. civ. rom.: «Starea și capacitatea persoanelor, fiind guvernată de legea lor națională», iar divorțul fiind o chestiune de stare, rezultă că el va putea fi cerut de soțul a cărui lege personală îl admite (Despagnet, *Revue de droit international privé*, No. 424, p. 439).

Argumentele invocate de d-l Vareilles-Sommierès au cel puțin meritul de a fi de o originalitate indiscutabilă. În cazul unui conflict

Jurisprudența franceză s'a pronunțat în amândouă sensurile, dar mai cu seamă pentru divorț, și aceasta din cauză că de cele mai multe ori legea soțului care admite divorțul era în același timp și «lex fori» legea franceză ⁴⁸⁾. Motivele invocate sunt multe, dar motivul cel mai serios, deși nu poate fi mărturisit, este tendința jurisprudenței de a se reîntoarce cu orice chip la teritorialitatea legilor.

Jurisprudența ramână a avut și ea ocaziunea să se pronunțe asupra chestiunii și a pronunțat divorțul adoptând în totul argumentele trib. franceze ⁴⁹⁾.

3-a Chestiune.— Se știe că fiecare legiuitor are sistemul său de drept internațional privat, sau cu alte cuvinte că fiecare legiuitor prevăzând în mod expres sau tacit conflictul între o lege străină și legea teritorială, l'a rezolvit într'un fel sau în altul. Reducând pentru mai multă simplitate chestiunea la legile care guvernă starea și capacitatea persoanelor, legiuitorul italian, francez, belgian și român a hotărât că această stare și capacitate va fi guvernată de legea națională a fiecăruia, pe când legiuitorii anglo-saxoni supun aceste chestiuni legilor domiciliului. De aici dificultatea cunoscută: un englez domiciliat în țara românească vrea să se căsătorească; după art. 2 c. civ. capacitatea acestui străin trebuie să cadă sub aplicarea legii sale naționale, această din urmă lege însă, declinandu-și orice competență, ne trimete înapoi la legea domiciliului, în speță legea românească.

Judecătorul român va aplica el dispoziția legii engleze, ca lege națională la care îl trimite art. 2 c. civ., r. sau se va reîntoarce la legea românească, legea domiciliului la care îl retrimete legea engleză? Aceasta e frumoasa teorie pe care francezii o numesc «la théorie du renvoi», italienii «il rinvio» și pe care noi am putea-o numi

între două statute personale străine, autorul este de opinie să aplicăm legea franceză (*lex fori*), de oarece legile străine fiind contradictorii, nu este nici un motiv să preferăm pe una în contra celeilalte (*Synthese du droit intern. privé*, t. II, No. 886), când una din legile personale în conflict este în același timp și *lex fori*, autorul nici nu concepe posibilitatea de a nu o aplica pur și simplu pe aceasta din urmă «La courtoisie à ce degré, changerait de nature et de nom, elle deviendrait un manque de dignité», loc. cit. No. 882.

48) Printre hotărârile care au respins cererea de divorț: Alger, 27 Ianuarie 1892 (*Clunet*, 1892, p. 662); Trib. Nice, 9 Dec. 1896 (*Clunet*, 1897, p. 333); Montpellier, 19 Febr. 1900 (*Clunet*, 1900, p. 955); Trib. Senei, 1 Iulie 1902 (*Clunet*, 1903, p. 164); Narbonne, 21 Dec. 1898 (*Clunet*, 1899, pag. 350); Trib. Nice, 10 Iunie 1894 (*Clunet*, 1894, p. 120); Trib. Epérmay, 10 Nov. 1905 (*Clunet*, 1906, pg. 783); Trib. Marseille, 27 Iunie 1907 (*Clunet*, 1908, pg. 1129). Toate aceste hotărâri invoacă argumentele lui Labbé. — *Contra*: Alger, 2 Dec. 1893 (*Clunet*, 1893, pag. 120); Alger, 19 Febr. 1896 (*Clunet*, 1895, p. 606); Trib. Senei, 18 Iunie 1896 (*Clunet*, 1896, p. 842); Alger, 13 Dec. 1897 (*Clunet*, 1898, pag. 723); Trib. Senei, 29 Iulie 1897 (*Clunet*, 1897, pag. 738); Trib. Senei, 29 Nov. 1904 (*Clunet*, 1902, p. 187); Alger, 7 Iunie 1906 (*Clunet*, 1906, p. 409). Vezi Alfred Droz, *De l'influence de la convention de la Haye du 12 juin 1902 sur les questions de divorce en France entre époux de nationalité différente* (*Clunet*, 1907, p. 19).

49) Trib. și Curtea Iași, 8 Oct. și 14 Dec. 1894 (*Dreptul* No. 17 din 1895); Trib. Ilfov, 1883 (*Dreptul* No. 62 din 1883).

teoria «retrimeterii». Jurisprudența franceză cea d'întăiu, urmată repede de celelalte jurisprudențe străine, s'a grăbit să primească mandatul pe care îl dădea legea străină, de a se reîntoarce la legea domiciliului care de cele mai multe ori era și «lex fori»⁵⁰). Tribunalele franceze au găsit această soluție așa de naturală, încât nici nu 'și au dat osteneala să o motiveze, mulțumindu-se să afirme că așa trebuie să fie⁵¹). Pentru noi această jurisprudență nu se explică decât prin tendința naturală pe care o au judecătorii să aplice pe orice cale legea teritorială, sau după cum se exprimă d-l Pillet, teoria «retrimeterii» «la dernière cartouche de l'ancienne règle de la territorialité absolue des statuts»⁵²).

Mai curios este că doctrina a început prin a împărtăși teoria jurisprudenței fără să-și dea seama de importanța chestiunii⁵³). Această doctrină se explică credem noi prin două considerațiuni: a) felul cum această doctrină înțelege dreptul internațional privat, care era considerat ca un sistem științific pe care judecătorii trebuiau să-l aplice chiar în contra textelor de drept pozitiv⁵⁴); b) sistemul «retrimeterii» are avantajul practic, că de cele mai multe ori pune capăt oricărui conflict între legislațiuni⁵⁵), deoarece aplică legea domiciliului care de obicei este și legea forului.

50) Vezi jurisprudența citată de Weiss, loc. cit., III, p. 81, notele 1, 2 și 3; de Pillet, loc. cit., p. 57 și 58, notele 1, 2 și 3; de Maurice Ligeois în *Théorie du renvoi et la nature juridique des règles de droit international privé* (Clunet, 1903, p. 482, nota 1 și Clunet, 1904, p. 551). Trib. civ. Pau, 28 Iulie 1904, Trib. civ. Marseille, 19 Iulie 1905 și Curtea Aix, 19 Iulie 1906 (Clunet, 1907, p. 152); Iuan de Dios Trias, *De la théorie du renvoi devant les trib. espagnoles* (Clunet, 1901, p. 905); F. a. da Veiga Beirao, *La théorie du renvoi devant les trib. portugais* (Clunet, 1908, p. 367); Curtea București I, 1 Febr. 1902 (Dreptul No. 27 din 1902).

51) «Qu'il est de règle à peu-près constante que les trib. français appelés à statuer sur une question intéressant l'état et la capacité des étrangers domiciliés en France, doivent, pour déterminer le statut applicable au litige se rapporter aux principes admis par la loi nationale de l'étranger intéressé pour la solution des conflits de législations de préférence à ceux consacrés par la législation française...». Trib. Pau, 28 Iulie 1904.

52) Pillet, loc. cit., p. 159, No. 2.

53) Ch. Brocher, I, p. 167; Weiss, III, p. 77; A. Rollin, I, p. 258.

54) Toate tratatele de drept internațional privat, în afară de acela al d-lui Pillet, după ce discută diferitele sisteme de drept internațional și după ce se pronunță pentru unul din ele, ajunși la chestiunea de a ști care e sistemul consacrat de legiuitorul francez, interpretează art. 3 cod. Nap. în sensul că legiuitorul francez nu a consacrat nici un sistem, ci s'a mulțumit să deschidă prin acest articol o porțiță viitoarelor sisteme de drept internațional privat, pe care nu le putea prevedea. În baza acestei teorii, originală până la fantezie, judecătorul francez poate să aplice în Franța orice sistem de drept internațional privat, fără să se preocupe de sistemul consacrat de codul Napoleon. Se înțelege că în fața acestei interpretări, chestiunea «retrimeterii» nici nu se poate pune. Așa fiind lucrurile, se poate afirma că discuțiunile la care a dat loc teoria «retrimeterii», a făcut să înainteze știința dreptului internațional mult mai mult decât tratate în trei volume.

55) «Une considération éminement pratique, c'est qu'il y a tout

Labbé⁵⁶) este cel d'întăiu autor care a atras atenția asupra inadmisibilității acestui sistem. Cheia dificultății stă toată în propoziția următoare: fiecare legiuitor a prevăzut conflictul între legile străine și legea teritorială, adoptând soluția pe care a crezut-o mai bună și prin urmare atunci când legea românească spune în art. 2 cod. civ. că starea și capacitatea personală este guvernată de legea națională a fiecăruia, a ordonat prin aceasta judecătorilor să aplice pur și simplu dispozițiunile unei anumite legi străine, iar nici de cum dispozițiunile unei alte legi la care legea națională nu ar trimite. Cum se poate deci ca judecătorul român să asculte ordinele unui legiuitor altul de cât al său?

Sistemul lui Labbé a fost adoptat de un mare număr de autori a căror situațiune este preponderantă în dreptul internațional, fără ca aceștia să încerce măcar să mai dea și alte motive⁵⁷), atât este de adevărat că soluția lui Labbé este consecința fatală a ideii, astăzi nediscutată, că în afară de diferitele sisteme teoretice de drept internațional propuse de doctrină, fiecare legiuitor

avantage pour le pays de renvoi à ce que ses juges, en appliquant la lex domicilii, statuent comme l'aurait fait la juridiction nationale de l'étranger, si elle avait été saisie du litige; par là on garantirait à leur sentence, en pays étranger, l'exequatur dont elle aura presque toujours besoin pour sortir ses effets, et l'on étouffera dans l'œuf un nouveau conflit prêt à éclore» (Weiss, III, p. 81).

Nu cred să fie exact că teoria «retrimeterii» are drept rezultat practic să înlăture orice conflict de legi. Legea engleză oprește căsătoria între cumnat și cumnată, dar pe de altă parte supune pe englezii domiciliați în străinătate legei domiciliului. Care va fi pentru judecătorul englez valoarea unei astfel de căsătorii celebrată între doi englezi domiciliați în Franța, unde căsătoria este admisă? Am găsit hotăriri cari au declarat nule aceste căsătorii (Clunet, 1879, p. 521; Clunet, 1881, p. 198).

Chestiunea merită toată atențiunea și nu ar fi aici decât o formă specială a ordinii publice internaționale. Doctrina a văzut chestiunea în afară numai de d-l Mériqnac, *Mariage entre beau-frère et belle-sœur en Angleterre et dans les rapports avec les autres États* (Clunet, 1902, p. 5). Autorul critică cu severitate această formă nouă a ordinii publice internaționale, și spune: «La souveraineté anglaise outre-passe ses droits, quand elle prétend faire en territoire étranger des applications de son ordre public particulier» (loc. cit., pag. 21). Fără a putea examina chestiunea aici, noi credem că d-l Merignac se înșală și că temperamentul admis de judecătorii englezi este absolut necesar legislațiunilor cari supun pe naționali lor legilor domiciliului.

56) «Du conflit entre la loi nationale du juge saisi et une loi étrangère, etc...» (Clunet, 1885, pag. 5): Laurent se pronunțase înaintea lui Labbé pentru această teză, fără însă ca argumentele sale să fie destul de precise.

57) «La dissertation de M. Labbé ne laisse place à aucun doute et n'a besoin d'aucun renfort. Dès le premier jour elle me parut décisive, ... etc...». Lainé, *De l'application des lois étrangères en France et en Belgique* (Clunet, 1896, p. 241); Despagnet, *Des conflits des lois relatifs à la qualification des rapports juridiques* (Clunet, 1898, pag. 263); Pillet, loc. cit., pag. 155, No. 63; Ligeois, *Théorie du renvoi et la nature juridique des règles de droit intern. privé* (Clunet, 1903, p. 482 și Clunet, 1904, p. 551).

și are sistemul său de drept internațional pozitiv, obligator pentru tribunalele sale.

Jurisprudența mai nouă a revenit în parte, în sensul că avem astăzi și hotărâri care se pronunță în contra teoriei «retrimiterei» adoptând în totul argumentele lui Labbé⁵⁸). În schimb însă sunt astăzi printre apărătorii acestei teorii autori eminenți ca d-nii Weiss, de Bar, Fiore, Weslake etc.⁵⁹). De și institutul de drept intern. s'a pronunțat de două ori în contra acestei teorii⁶⁰), convențiunea de la Haga a adoptat-o în materia căsătoriei. D-l Asser de și recunoaște că din punct de vedere al dreptului internațional pozitiv, teoria «retrimiterei» nu poate fi susținută, crede însă că această teorie este un excelent mijloc de a întinde dreptul convențional la cel mai mare număr de state și a face să dispară inconveniente care rezultă azi din cauza modului diferit după care legislațiunile naționale rezolvă conflictele de legi⁶¹). D-l Dounedieu de Vabres se servă de această teorie și de argumentele partizanilor și adversarilor ei pentru a ajunge la concluzia că nu se poate ajunge la o soluție rațională și definitivă a conflictelor de legi⁶²).

ALFRED JUVARA

58) Curtea Paris, 1 August 1905 (*Clunet*, 1906, p. 178); Curtea Pau, 11 Iunie 1906 (*Clunet*, 1907, p. 156). «Mais att. à cet égard, que les tribunaux français n'ont point à tenir compte de la renonciation que peut faire un législateur étranger à ses prerogatives..., etc.», qu'elle (regula scrisă în art. 3) indique nettement au juge la loi applicable, qu'elle lui prescrit impérativement de laisser la condition de l'étranger soumise aux dispositions de la loi interne de l'État auquel cet étranger appartient...» (Curtea de Pau, mai sus citată; Cas. Roma, 5 Ianuarie 1906 (*Clunet*, 1907, p. 1205).

59) Fiore, *Du conflit entre les dispositions législatives de droit international privé* (*Clunet*, 1901, p. 424 și 681), transformă chestiunea într-o chestiune de competență și pune problema astfel: cum trebuie să interpreteze judecătorul regulele de drept internațional privat, consacrate de legiuitorul statului său, și cum trebuie să înțeleagă auzoritatea și scopul acestei legi. Westlake, *Annuaire de l'Institut de droit international*, 1900, p. 168. «Une législation nationale ne se basant pas sur un principe de droit international est inconcevable. Le droit international privé n'est pas un supplément à l'oeuvre. Il la pénètre et fait corps avec elle. Bar (de), în raportul său către institutul de drept internațional (*Annuaire de l'Institut de droit international*, 1900, p. 155). «Est-ce un corolaire de votre souveraineté d'étendre la compétence d'une législation étrangère qui a renoncé d'elle-même à régler nombre de questions, que pourtant, dans des cas pareils, notre législation soumet à ses propres règles?... Imposer une espèce de supériorité et s'attribuer un droit supernatural».

60) Ședința dela Haga și dela Neufchâtel, 1900.

61) «Ce grave inconvenient, résultant de la divergence des lois sur cette matière, disparaît par l'application conventionnelle du système du renvoi». Asser, «Quelques observations concernant la théorie ou le système du renvoi» (*Clunet*, 1905, 42).

62) «De l'impossibilité d'arriver à une solution rationnelle et définitive des conflits de lois». (*Clunet*, 1905, p. 1231).

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA II

Audiența dela 29 Martie 1910

Președința d-lui N. Mandrea, președinte

Paul Silberberg cu Ministerul public

CONSTRUCȚIUNE.— LIPSĂ DE AUTORIZARE.— CONTRAVENȚIUNE
CONTINUĂ.— PRESCRIPȚIUNE.— ART. 595 PR. PENALĂ.

Faptul de a construi fără autorizația necesară, constituie o contravențiune continuă, atâta timp cât durează construcția, iar din momentul ce construcțiunea s'a terminat, caracterul de continuitate încetează și timpul de prescripție începe să curgă.

No. 1068.— Casată, în urma recursului făcut de Paul Silberberg, sentința tribunalului Ilfov, secția II, cu No. 1461 din 1909.

S'a ascultat d-l avocat M. Ghermănescu, în desvoltarea motivelor de casare; d-l procuror St. Stătescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului de casare invocat:

«Exces de putere și greșită interpretare a art. 595 proc. penală. În conformitate cu dispozițiile acestui articol, contravenția comisă de mine în Martie 1908 de a construi fără autorizație o magazie de scânduri în strada Morilor No. 11 este prescrisă prin faptul că dela comiterea ei și până în Iunie 1909 când se dresează procesul verbal de constatarea contravențiunii a trecut mai mult de un an, cu atât mai mult cu cât contravențiunea comisă de mine nu prezintă un caracter de continuitate, faptul de a cere și obține o autorizație de construcție nefiind un fapt continuu. Așa fiind, numai prin exces de putere și greșită interpretare a art. 595 proc. penală tribunalul îmi respinge mijlocul meu de apărare, considerând ca o contravenție cu caracter de continuitate o contravenție simplă care prin natura sa este necontinuu».

Având în vedere sentința supusă recursului prin care recurentul a fost condamnat, pe baza art. 385 alin. 9 din codul penal, la amendă și să desființeze o magazie de scânduri construită fără autorizația Primăriei;

Considerând că tribunalul a respins esecțiunea de prescripție a contravențiunii invocată de recurent și admisă de judecătorul de ocol, pentru motivul că contravenția are caracterul de continuitate, așa că ea există în tot timpul cât există construcția făcută fără autorizație;

Considerând că faptul de a construi fără autorizația necesară constituie o contravenție continuă atâta timp cât durează construcția;

Că din moment ce construcția s'a terminat, caracterul de continuitate încetează și timpul de prescripție începe să curgă;

Că contravenția se comite prin faptul construirii ne-reglementare și atâta timp cât ține construcția nepunându-se împiedică construcția indefinit orcât timp ar fi tolerată construcția;

Că, prin urmare, din moment ce construcția s'a terminat, începe a curge prescripția acțiunii;

Că în speță, acțiunea a fost prescrisă, căci dela Martie 1908 și până la 4 Iunie 1909, data constatării contravenției, a trecut mai mult de un an (art. 595 pr. pen).

Că de aceea, motivul de casare e întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE APEL DIN MONTPELLIER

Audiența dela 17 Februarie 1910

Președinta d-lui Varenne, prezident

JOC ȘI PRINSOARE. — MANDAT DAT UNUI TERȚIU SPRE A PLĂȚI O DATORIE REZULTÂND DIN JOC. — VALIDITATE. — ADMITEREA ACȚIUNEI MANDATARULUI.

ÎMPRUMUT DE BANI FĂCUT DE UN TERȚIU SPRE A PLĂȚI O DATORIE IZVORITĂ DIN JOC. — CUNOȘTINȚA ORIGINEI DATORIEI. — EXCEPȚIUNEA DE JOC NEPOZABILA TERȚIULUI. — ART. 1965 COD. FR. (1636 COD. CIV. ROM.).

1° Mandatul dat unui terțiu de a plăti o datorie izvorită din joc este valid, după cum tot validă ar fi și plata a însăș datoriei, și nu se poate refuza o acțiune mandatarului pentru ceeace el a plătit în numele mandantului său, această acțiune neavând de obiect datoria izvorită din joc, ci o datorie nouă izvorită din mandat.

2° Excepția care rezultă din joc nu poate fi opusă terțiului care și-a împrumutat banii săi unui jucător, spre a se plăti o datorie de joc, contractată mai înainte de împrumut, chiar dacă terțul cunoștea cauza datoriei, care a fost plătită cu banii împrumutați de el.

(Din *Bulletin des Sommaires de la jurisprudence française, Recueil Philly*, anul 1910, p. 913, No. 4807).

Observație. — Chestiunea judecată de Curtea din Montpellier, prin decizia al cărei sumar s'a reproduc mai sus, este controversată, însă, cu toate acestea, se admite în genere că art. 1636, care refuză orice acțiune pentru datorii ozvorite din joc sau prinsoare, nu se aplică acelora cari și-au împrumutat banii lor unui jucător, spre a continua jocul înainte, sau spre a plăti o datorie izvorită din joc, dacă împrumutătorul n'a luat el însuș parte la acest joc, fie direct, fie indirect, și această acțiune îi aparține, chiar când el a cunoscut destinația banilor împrumutați, adică că ei au să fie întrebuințați la joc, sau la plata unei datorii izvorită din joc. Vezi în acest sens, Trib. Gand și Bruxelles, *Dreptul* din 1910, No. 13, p. 108; Sirey, 94. 4. 32 și *Pasicrisie belge*, din 1894. 3. 127; C. Agen, D. P. 1909. 2. 346; Frèrejouan du Saint, *Jeu et pari*, 68; Taulier, *Théorie raisonnée du code civil*, VI, p. 494 (ed. din 1847); Thiry, IV, 207, etc. — *Contra*: Baudry et Wahl, *Contrats aléatoires*, 126, 127, care nu admite soluția de mai sus decât atunci când împrumutătorul n'a știut că banii împrumutați de dânsul aveau destinația de a servi la joc. Mai vezi în acest din urmă sens, Guillouard, *Contrats aléatoires*, 91; P. Pont, *Idem*, 647; Troplong, *Idem*, 66 și 73; Laurent, XXVII, 220; Cas. fr. D. P. 92. 1. 500; Sirey, 92. 1. 513, etc.

Acest din urmă sistem eră admis și în vechiul drept francez. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, ordonanța din 1629 (art. 138): «*Défondons à toute personne de prêter argent, pierrieres ou autres meubles pour jouer, ni répondre pour ceux qui jouent, à peine de la perte de leurs dettes et nullité des obligations*».

Nu se consideră, de asemenea, ca o datorie de joc mandatul ce s'ar dà unui terțiu de a plăti o datorie izvorită din joc. (Thiry, IV, 207). Vezi asupra tuturor acestor chestiuni tom. X al Coment. noastre, p. 86, text și note.

D. ALEXANDRESCO

BULETINUL PUBLICAȚIUNILOR JUDICIARE

Tribunalul Ilfov, secția comercială

No. 6945. — 12 August 1910.

Având în vedere petiția înregistrată la No. 25838 din 1910, prin care D-na Henrie H. Wisner, tutoarea legală a minorilor defunctului Lazar Wisner, cere a se face formalitățile necesare pentru a se declară anulate și fără tărie, în mâna oricărui s'ar găsi, următoarele trei cambii ce le-a perdut, și anume: 1) o cambie în valoare de lei 500, cu scadența la 20 Noembrie 1907, acceptată de P. Apostol Fundo. în ordinul Spirea N. Fundo și girată în ordinul defunctului L. Wisner; 2) o cambie în valoare de lei 500, cu scadența la 25 Noembrie 1907, acceptată de P. Apostol Fundo, în ordinul Spirea N. Fundo și girată în ordinul defunctului Lazar Wisner; și a 3) o poliță în valoare de lei 500, cu scadența la 30 Noembrie 1907, acceptată de d. P. Apostol Fundo, în ordinul Spirea N. Fundo și girată în ordinul defunctului Lazar Wisner;

Având în vedere că, după dispozițiunile art. 355 și 3 cod. com. se poate cere de către proprietarul unei cambii perdată sau sus-trasă, la Tribunalul comercial, anularea ei;

Având în vedere că, după același text de lege, dacă proprietarul cambiei perdată justifică cu probe valabile perderea cambiei, cum și proprietatea ei, prezidentul Tribunalului va putea ordonă, prtn încheere, publicarea unei ordonanțe cuprinzând transcrierea exactă sau o descriere precisă a cambiei perdată, și invitarea către oricine o posedă de a o înfățișa la grefa Tribunalului, în timp de 40 zile dela publicarea ordonanței.

Având în vedere că petiționara a dovedit astăzi înaintea noastră atât proprietatea cambiilor perdute cât și perderea lor.

Pentru aceste motive,

Noi, primul președinte al Tribunalului Ilfov secția comercială, Ordonăm ca oricine posedă trei cambii și anume: 1) o cambie în valoare de 500 lei, cu scadența la 20 Noembrie 1907, acceptată de P. Apostol Fundo în ordinul Spirea N. Fundo și girată în ordinul defunctului Lazar Wisner; 2) o cambie în valoare de 500 lei cu scadența la 25 Noembrie 1907, acceptată de P. Apostol Fundo în ordinul Spirea N. Fundo și girată în ordinul defunctului Lazar Wisner și a 3) o cambie în valoare de lei 500 cu scadența la 30 Noembrie 1907, acceptată de d-l P. Apostol Fundo în ordinul d-lui Spirea N. Fundo și girată în ordinul defunctului Lazar Wisner să le prezinte la grefa Tribunalului comercial Ilfov, până în termen de 40 zile dela publicarea acestei ordonanțe înștiințând că în lipsă de înfățișare ele se vor declară nule și fără tărie față cu posesorul lor.

Aceasta se va afișa la Bursă, în sala Tribunalului și în sala Primăriei și se va publica în *Monitorul oficial* și ziarul *Dreptul*.

p. Prim-președinte, N. Steriade.

Grefier, L. Văleanu.